

ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ

ҒЫЛЫМИ-ТӘЖІРИБЕЛІК ЖУРНАЛЫ • НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ

№ 5

12.2019

Тәуелсіздік күнімен!

Мемлекетіміздің береке-бірлігін, бостандығы әрі әлемдік туыстығын білдіретін, туған жердің мақтанышы болып келетін бұл мереке әрі патриоттық деп есептеледі. Бірлескен ұйымшылдық болып, бірге жаңа мақсаттарға жетуіміз, халқымыздың ырысы және гүлденіп өсуі, сыйласуы мен түсінісуі, әрқашанда рухтарымыздың биік болып, салт-дәстүрімізді әрқашан бағалап жүрсек, алда көптеген жаңа табыстарға жетеміз. Бұл мереке күні Сіздерге тілейтінім зор денсаулық, мақсат-жолдарыңызда сәттілік, туған-жақындарыңыздың жылу сезімі әрқашан Сіздерге қуаныштар сыйлай берсін!

*Басқарма төрағасы
Б.Ш. Елмағамбетов*

СОДЕРЖАНИЕ

Актуальность педагогической системы
М. Монтессори в учебно-воспитательном
процессе дошкольных организаций
образования 4

Развитие педагогического направления
в структуре деятельности
Карагандинского филиала
ТОО «РЦПР «САНАТ» 8

Повышение квалификации
и переподготовка кадров 10

Рухани жаңғыру жағдайында
студенттердің технологиялық мәдениетін
қалыптастыру (қазақ тілін жобалай
оқыту технологиясы негізінде) 12

Латын графикасы негізінде біліктілікті
арттыру курстарындағы тренер
тұлғасы 18

ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ

ҒЫЛЫМИ-ТАЖІРИБЕЛІК ЖУРНАЛЫ • НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ

Главный редактор:

Елмагамбетов Берик

Заместитель

главного редактора:

Алинова Асемгуль

Верстка:

Цой Татьяна

Корректоры:

Кунст Лариса

Раушанова Галия

Переводчик:

Касенов Талгат

Учредитель:

ОЮЛ "Казахстанская ассоциация
содействия развитию образования"

Зарегистрировано в Министерстве
информации и коммуникаций
Республики Казахстан

Свидетельство 17275-Ж
от 18.09.2018 г.

Любое воспроизведение материалов
или их фрагментов возможно только с
письменного разрешения редакции.

Редакция не несет ответственности за
содержание рекламных материалов.

Мнение редакции не обязательно
совпадает с мнением авторов.

Распространяется на территории
Казахстана и стран СНГ.

Выходит один раз в три месяца.

Статьи публикуются на казахском
и русском языках.

Адрес редакции:

г. Нур-Султан, ул. Бараева, 16,
блок А, офис 416

Телефон: +7 778 1515 500

e-mail: astana_sanat@mail.ru

www.sanatstudy.kz

АКТУАЛЬНОСТЬ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ М. МОНТЕССОРИ В УЧЕБНО-ВОСПИТАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ ДОШКОЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ ОБРАЗОВАНИЯ

**КЫСТАУБАЕВА Жанар Нагаметовна,
старший преподаватель
ФАО«НЦПК«Орлеу» ИПК по г. Алматы**

Научиться можно только тому, что любишь.

И. Гете

Педагогическая система М. Монтессори на сегодняшний день известна и популярна во многих странах мира. Ее называют и системой, и методом, и просто педагогией. Она интересна не только педагогам, но и родителям детей жизненно важными наблюдениями и установками, ориентированными на то, что нельзя перегружать ребенка многочисленным дидактическим материалом, информацией, что на данный момент предоставлять компонент в единственном экземпляре для групповой работы, учить детей совместно находить решения, дополняя друг друга, сотрудничая, и в данной группе могут быть дети разновозрастные, с интервалом в возрасте от двух до трех лет (и в данном случае взрослый информирует каждого ребенка, что он младше или старше, и тех, кто младше, что он может попросить помощи у более старшего в группе, и если старше, то он должен постараться помочь младшим).

По пирамиде усвоения материала мы знаем, что лучше всего не только дети, но и взрослые усваивают, когда сами обучают других. Также немаловажно соблюдение личного пространства: предоставление детям ковриков для занятий или определенного места в классе, где каждый может почувствовать себя в безопасности. И самое главное – воспитание быть самостоятельным.

Что касается потребностей ребенка, на которые особо обращала внимание М. Монтессори, то надо отдать должное развлекательным центрам, свою бизнес-деятельность они построили именно на этом, оснатив свои детские площадки различными дидактическими приспособлениями, развивающими пальчиковые движения, мышление, логику, практические навыки. Потребность в работе маленьких детей мы видим в том, как они настойчиво и до истерик пытаются делать наши повседневные дела: лепить пельмени, раскатывать тесто, пылесосить, возят шваброй по полу с явным удовольствием. Правда, период реализации и совершенствования в наше время стал более ранним. Если Монтессори считала, что он наступает от трех до шести лет, то сейчас по нашим внукам и внучкам мы видим, что у некоторых детей он начинается с полутора лет, а у кого-то еще раньше, как только встал на ноги и начал ходить.

Очень интересна ее теория деления на зоны: реальной жизни, сенсорного развития, умственного развития и двигательной зоны. Дошкольные учреждения в Казахстане работают по схожим пяти образовательным областям: «Здоровье», «Коммуникация», «Познание», «Творчество», «Социум». В наше время очень много появилось различных игрушек, которые помогают развивать навыки этих зон, но они не всем «по карману». И нужно отдать должное нашим воспитателям, что они из подсобных, доступных средств делают подобное собственными руками, тратя на это личное время, используя свое творчество, фантазию и деньги по мере возможности.

Чем еще ценна для нас, взрослых, методика Монтессори: ребенок имеет право на ошибку, не боится совершать их, но мы должны научить его «находить их и исправлять их» [1,38]. В данной статье в качестве рекомендаций предлагаю очень хороший стишок, который я бы использовала не только в дошкольном учреждении, но и в начальных, даже пятых классах, в школе:

«Мы в нашей группе не кричим,
 Когда работаем – молчим.
 В нашей группе всем известно –
 Все, что взял, – клади на место.
 Мы друг другу не мешаем,
 Если просят – помогаем» [1,44].

Также предоставляется режим дня [1,46], расписание в Монтессори-группе от трех до шести лет (т.е. в одной группе дети могут быть разного возраста) с понедельника до пятницы, различия системы Монтессори от традиционного воспитания и образования. Материалы разные в соответствии с возрастными особенностями детей от 6 месяцев и далее. В нашем институте создан и работает кабинет Монтессори, в котором имеются в наличии рамки с застежками, Коричневая лестница, Розовая башня, Красные, красно-синие штанги, Блоки ци-

линдров, Коробка с веретенами, Золотые бусины, Геометрические тела, Модули с 6 дверцами, замочками и задвижками – для развития тактильных ощущений, для развития запястья (движение по проволоке, по прорези), для развития мелкой моторики (с прищепками, со шнурками), для стереогностических чувств (введение понятия «такой же»), сенсорный с геометрическими телами и зеркалом, для подбора цветов, для рисования на песке, Бум для хождения с изменяющимися высотой, направлением и горизонтом, Брусья «Первые шаги», Блоки с цилиндрами-вкладышами, цветные цилиндры, Проекции для них, цветные таблички четырех видов, шероховатые, весовые таблички, цилиндры с пружинками, таблички, доски для ощупывания, ящик с тканью, геометрический комод (35 фигур), шкафчик с карточками (35 фигур), демонстрационный стенд для геометрического комода, конструктивные треугольники, накладные фигуры: круги, квадраты, треугольники, шумовые коробочки, тепловые таблички, коробочка с лотком, с выдвигаемыми шкафчиками, с шарфиком и т.д.

Результаты использования системы Монтессори говорят сами за себя: дети бо-

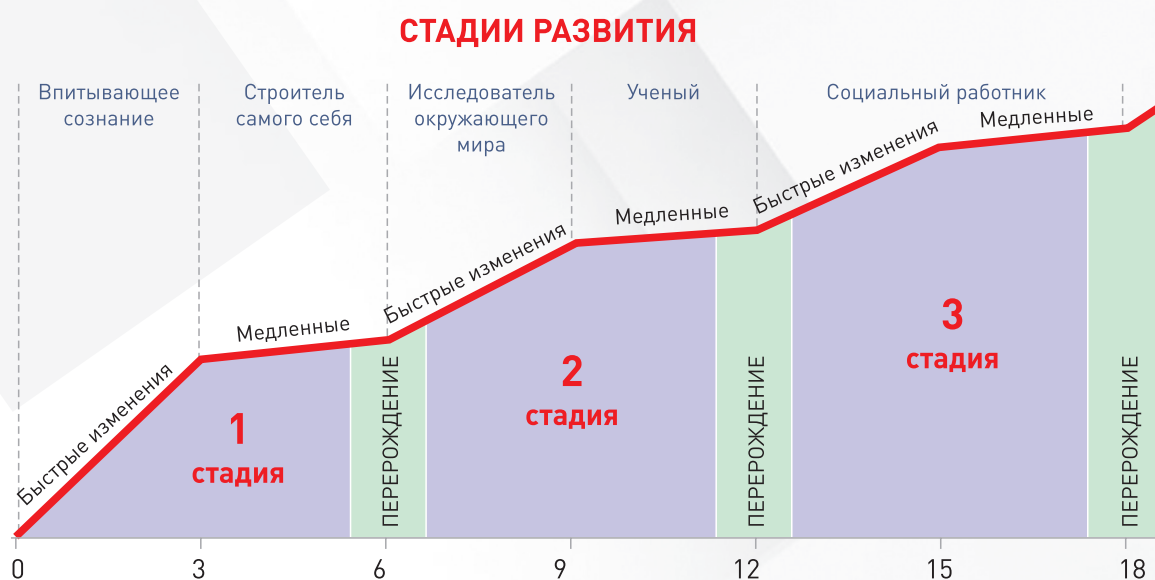

Рис.1. Стадии развития ребенка: иллюстрация по книге М. Монтессори «Дети другие» (Natalia Zhuravleva. Собственная работа. <https://ru.wikipedia.org/wiki/>)

лее общительны, не зажаты, более самостоятельны, у них лучше развиты мышление (логическое, творческое, пространственное), речь, глазомер, мелкая моторика, понимание причинно-следственных связей, концентрация внимания, координация движений, тактильные ощущения, навыки различения цветов, форм, размеров, согласования глаз и рук. Успех данной системы заключается в идее свободного воспитания через развитие сенсорных чувств, с использованием дидактических средств и специально организованной среды.

И как у любой системы, у нее есть и сторонники, и противники. Не всем участникам образовательного процесса, где используется данный метод, нравится отсутствие домашних заданий и экзаменов. И я думаю, что они правы, дети забывают материал предыдущего занятия, если нет домашнего задания, хотя перегрузка некоторыми учителями домашним заданием также не приводит к положительным результатам. И условия, организация и содержание экзаменов, существующих на сегодняшний день, также не способствуют уважительному отношению к нашей образовательной системе. Потому что все сводится к карательным мерам. Экзамены должны быть мотивацией к последующему обучению, чтобы ребенок, увидев и поняв, где у него пробелы, старался устранить их. В этом плане система Монтессори способствует практическому применению приобретенных самостоятельно и полученных через взрослых знаний, умений и навыков.

Большой плюс системы Монтессори состоит также и в том, что это система, во-вторых, что огромное внимание уделяется естественному психологическому, физическому и социальному развитию ребенка. У ребенка есть выбор: ему предоставляется несколько вариантов заданий, и он сам выбирает то, что ему нравится, и то, что, как он считает, ему по силам. Он делает свои

маленькие «открытия», что способствует эмоциональному и интеллектуальному развитию: радость от того, что он это понял и открыл для себя, т.е. происходит познание своих возможностей и способностей.

«...В системе Монтессори задачей педагога является опосредованное руководство, обучение должно осуществляться на основе автодидактизма (самообучения), для того, чтобы взрослые не навязывали детям собственные установки и не тормозили этим их естественное развитие...» [2,1]. Взрослый должен стать союзником, другом ребенка, наблюдателем, помощником, Монтессори считала, что он не должен «возвышаться» над ребенком, должен быть на уровне ребенка (она сама говорила с детьми, сидя на корточках), т.к. считала, что слова педагога не рассеиваются в пространстве над ребенком, а направлены на него, поэтому ребенок лучше слышит взрослого и «не только с первого раза с ним общается, но и гораздо охотнее с ним общается» [1,56]. «Монтессори ожидает от взрослого» [2,1], что он в общении с ребенком будет думать не о себе, а о ребенке и его будущем.

Из многочисленных наблюдений за детьми она заметила у них особенное психологическое состояние, которое она назвала «нормализация»: «фокусирование внимания детей на какой-то деятельности, направленной на их развитие» [2,1], умения концентрироваться и «продолжительно и радостно трудиться, стремлением помочь другим и способностью сочувствовать» [2,1].

Еще один термин педагогики Монтессори «впитывающий разум» – «способность детей без усилий впитывать свое непосредственное окружение: культуру, язык, привычки, обычаи, жизненные установки. Этот феномен, открытый в ходе многочисленных наблюдений, Монтессори объясняет особым типом психики и ментальности, присущим ребенку». Т.е. если взрослые знают, что им

нужно и зачем, то ребенок опирается на свои впечатления, понравилось-не понравилось, и пока не подрастут, как губка, будут впитывать все, что им предоставляют взрослые.

Монтессори считает, что это будет происходить до шести лет, потом ребенок уже не всему будет верить и не все будет принимать. Поэтому так важен период жизни ребенка от трех до шести лет, что именно в этот период формируется сознание и интеллект ребенка, личность ребенка. Книга «о впитывающем разуме» была написана по материалам лекций Монтессори, прочитанных ею в Ахмадабаде (Индия) во время первого обучающего курса, посвященного изложению положений ее педагогической методики. В ней она не только описывает феномен «впитывающего разума», но и указывает на ответственность, которую несут за него взрослые» [2,2].

Термин «сензитивный период» в педагогической системе Монтессори используется как одно из фундаментальных понятий: «ребенок в процессе своего развития... находится в состоянии постоянных, интенсивных преобразований» [2,3]. Т.е. определенные преобразования важны на определенном этапе роста и развития ребенка. «Как установила доктор Монтессори, условия, которые являются исключительно благоприятными для развития в один период времени, могут быть ненужными и даже вредными в более поздний период» [2,3]. Например, развитие речи и изучение языков более эффективно и протекает быстрее в ранние годы ребенка. В более поздние периоды его жизни ему уже это труднее дается. Упущенное время наглядно в общеизвестных случаях, реальных историях детей-маугли, воспитанных животными. «Для таких детей социализация практически невозможна, и они навсегда остаются и живут с теми страхами и повадками, которые им передали их «приемные родители. Дети, которые провели свои первые три-шесть

лет жизни с животными, вряд ли когда-либо усвоят человеческий язык, даже несмотря на то, что в дальнейшей жизни о них будут заботиться и любить» [3,1], пытаться любыми способами научить тому, что умеют их сверстники в этом возрасте.

«В Монтессори-школах пространство в классах специально организовано так, чтобы удовлетворить потребности ребенка во все сензитивные периоды развития».

Требования Монтессори: использование специализированных образовательных материалов, разработанных ею, и специально подготовленный Монтессори-педагог [2,1]. Планировка Монтессори-класса также должна отвечать следующим критериям: помещение должно быть просторным, светлым, проветриваемым, «цвета интерьера должны быть спокойными ... раковины должны быть в зоне доступа ребенка, унитазы – на доступной для него высоте или оснащены подставками (в наше время их можно купить в магазинах), на доступной для ребенка высоте присутствуют комнатные растения, чтобы дети могли ухаживать за ними» [2,1], дидактический материал для обучения также должен быть доступен ребенку и в единственном экземпляре, что позволяет Монтессори-педагогу развивать в детях процесс «нормализации», о котором уже было сказано выше.

Использованная литература:

1. Методические рекомендации по внедрению педагогической системы М. Монтессори в учебно-воспитательный процесс дошкольных организаций образования РК. Алматы, АО «НЦПК «Орлеу», 2013, 168 стр.
2. Педагогика Монтессори. Материал из Википедии. 2019.
3. Д. Лукьянова. Реальные истории Маугли: как сложилась судьба детей, воспитанных животными. 2018. <https://travelask.ru/blog/posts/11005-realnye-istorii-maugli-kak-slozhilas-sudba-detey-vospitannyh>.

РАЗВИТИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО НАПРАВЛЕНИЯ В СТРУКТУРЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КАРАГАНДИНСКОГО ФИЛИАЛА ТОО «РЦПР «САНАТ»

**СУЛЕЙМЕНОВА Алтынай Муратовна,
директор филиала ТОО «РЦПР «САНАТ»
по городу Караганде
и Карагандинской области**

Развитие систем профессионального обучения в течение жизни, помогающих каждому педагогу максимально использовать личный, основанный на знаниях потенциал, обусловлено потребностями рынка труда и общества.

Предпосылкой организации и развития педагогического направления в структуре деятельности Карагандинского филиала ТОО «РЦПР «Санат» (далее – Филиал) послужил многолетний опыт в сфере непрерывного профессионального образования медицинских работников. Идея по расширению сферы деятельности филиала реализовывалась в условиях конкурентной среды, где образовательные услуги осуществляются структурами, получающими государственный заказ на повышение квалификации педагогов. Вместе с тем изучение спроса и потребностей педагогического сообщества региона показало, что остается востребованным дистанционный формат краткосрочных курсов повышения квалификации длительностью 72 часа и обучающих одно-, двух-, трехдневных семинаров.

Организация деятельности филиала по педагогическому направлению осуществляется в соответствии с принципами государственной политики в области образования: «разнообразие организаций образования по формам собственности, формам обучения и воспитания, направлениям образования», «непрерывность процесса образования, обеспечивающего преемственность

его уровней» и др. (ст. 3 Закона РК «Об образовании» от 27.07.2007 г. № 319).

Филиал руководствуется нормативными правовыми актами по вопросам повышения квалификации педагогических кадров, в частности «Правилами организации и проведения курсов повышения квалификации педагогических кадров» (утв. приказом МОН РК от 28.01.2016 г. №95), «Положением об организации и проведении курсов повышения квалификации педагогических кадров» (утв. генеральным директором ТОО «РЦПР «Санат» 10.08.2018 г.).

На сегодняшний день в учебном процессе повышения квалификации педагогов реализуются образовательные программы дополнительного профессионального образования, рекомендованные МОН РК (приказы №92 от 28.01.2016 г., №193 от 10.03.2016 г.), а также программы и электронные учебно-методические комплексы, разработанные преподавателями Филиала в русле стратегических задач модернизации отечественного образования. Образовательный процесс краткосрочного курса включает дистанционные формы и методы обучения, такие как: электронная лекция, видеолекция, слайд-презентация, интернет-конференция, вебинар, онлайн-форум, онлайн-консультация, презентация мини-урока, самостоятельная практическая работа и т.п. Самостоятельная работа слушателя (СРС) в структуре дистанционного курса предполагает работу с литературой, нормативно-правовыми документами, контрольно-измерительными и диагностическими средствами, подготовку презентаций, докладов, эссе, проектов и т.п. Для обратной связи со слушателями препода-

вателем используются доступные интернет-сервисы и ресурсы: электронная почта, скайп, WhatsApp, Instagram, Facebook и др.

Проводится промежуточный контроль и итоговая оценка знаний слушателей: самостоятельная работа, проектная работа, презентация мини-урока (мини-мероприятия), входное и итоговое тестирование. Задания для зачетных самостоятельных работ, тесты, темы проектных работ и мини-уроков включаются в учебно-методический комплекс (УМК) курса.

В 2019 году на базе Филиала наиболее востребованными стали дистанционные курсы по проблемам проектирования образовательного процесса в дошкольной организации, преемственности дошкольного и начального образования, психолого-педагогического обеспечения деятельности мини-центров, инклюзивного образования в общеобразовательной школе и курсы по индивидуальным программам для отдельных категорий учителей-предметников общеобразовательных школ.

В русле задач системы образования (ст. 11 Закона РК «Об образовании» от 27.07.2007 г. №319) Филиалом определены перспективы развития педагогического направления повышения квалификации:

- внедрение и эффективное использование информационно-коммуникационных технологий, способствующих быстрой адаптации дополнительного профессионального образования к изменяющимся потребностям общества и рынка труда;

- кадровое и учебно-методическое обеспечение дистанционного повышения квалификации педагогических кадров колледжей на основе принципов интеграция образования, науки и производства, опережающего развития технического и профессионального образования путем активного взаимодействия с работодателями и другими социальными партнерами.

Для реализации в дистанционном режиме образовательных программ дополнительного профессионального образования педагогических работников дошкольных организаций, школ, школ-интернатов, колледжей Филиал приглашает к сотрудничеству преподавателей вузов и методических центров. В условиях модернизации казахстанского образования они становятся проводниками стратегий и технологий обновления его содержания, приобретают новые стимулы к профессиональному саморазвитию сообразно своим научным, этическим и ценностным представлениям. Кроме того, получают возможность через общение с педагогом-практиком, изнутри прочувствовать процесс реформирования образования, найти точку опоры в выборе перспективных тем для исследований и тем самым расширить сферу своего влияния на процессы обновления образования с учетом собственных профессиональных предпочтений. Таким образом, преподаватель Филиала обретает статус тьютора, руководителя, который вместе со слушателем проходит увлекательный путь профессионального развития и саморазвития.

Общеизвестно, что профессиональная судьба человека во многом определяется уровнем его адаптивности, т.е. способности приспосабливаться к многообразию жизни при любых условиях. Слушателями нашего Филиала становятся, как правило, педагоги, обладающие адаптивностью, которые намного легче переносят перемены в разных сферах жизни; имеют возможность адекватно сориентироваться в любой непривычной ситуации; обладают высокой эмоциональной устойчивостью; способны меняться, и эти изменения вдохновляют их. Педагог, выбрав дистанционную форму обучения без отрыва от основной профессиональной деятельности, принимает на себя обязательство обучаться самостоятельно, ответственно и результативно.

ПОВЫШЕНИЕ КВАЛИФИКАЦИИ И МЕДИЦИНСКИХ

Повышение квалификации по теме: «Неотложные состояния в медицине и действия медицинского работника при их наступлении»

Наименование услуги	Продолжительность	Стоимость, тенге
Цикл повышения квалификации врачей	1 неделя – 54 ч.	17000
Цикл повышения квалификации среднего медицинского персонала	1 неделя – 54 ч.	15000

Адрес: г. Нур-Султан, ул. Бараева, 16, блок А, офис 416.
Тел.: +7 702 121 91 49,
+7 707 371 95 90, +7 747 702-50-20
e-mail: astana_sanat@mail.ru
www.sanatstudy.kz

№ п/п	Наименование услуги	Продолжительность	Стоимость, тенге
ДЛЯ МЕДИЦИНСКИХ РАБОТНИКОВ С ВЫСШИМ ОБРАЗОВАНИЕМ			
Специальности общественного здравоохранения и терапевтических дисциплин			
1	Цикл повышения квалификации врачей	1 неделя – 54 ч.	15000
2		2 недели – 108 ч.	30000
3		3 недели – 162 ч.	45000
4		4 недели – 216 ч.	72000
5	Цикл переподготовки врачей	16 недель – 864 ч.	250000
Специальности хирургических дисциплин			
1	Цикл повышения квалификации врачей	1 неделя – 54 ч.	16000
2		2 недели – 108 ч.	32000
3		3 недели – 162 ч.	48000
4		4 недели – 216 ч.	72000
5	Цикл переподготовки врачей	20 недель – 1080 ч.	320000
Ультразвуковая диагностика			
1	Цикл повышения квалификации врачей	1 неделя – 54 ч.	25000
2		2 недели – 108 ч.	50000
3		3 недели – 162 ч.	75000
4		4 недели – 216 ч.	100000
5	Цикл переподготовки врачей	16 недель – 864 ч.	300000
Специальности традиционной медицины			
1	Цикл повышения квалификации врачей	1 неделя – 54 ч.	20000
2		2 недели – 108 ч.	40000
3		3 недели – 162 ч.	60000
4		4 недели – 216 ч.	80000
5	Цикл переподготовки врачей	16 недель – 864 ч.	320000
ДЛЯ СРЕДНЕГО МЕДИЦИНСКОГО ПЕРСОНАЛА			
1	Цикл повышения квалификации среднего медицинского персонала	1 неделя – 54 ч.	10000
2		2 недели – 108 ч.	20000
3	Цикл переподготовки среднего медицинского персонала	8 недель – 432 ч.	72000

ПЕРЕПОДГОТОВКА КАДРОВ: ПЕДАГОГИЧЕСКИХ

	Наименование услуги	Форма обучения	Продолжительность	Стоимость, тенге
ДОШКОЛЬНОЕ ВОСПИТАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ. НАЧАЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ				
1	Цикл повышения квалификации педагогов	Очное (без выезда преподавателя)	36 часов (1 неделя)	11000
2		Очное (с выездом преподавателя)	36 часов (1 неделя)	14000
3		Дистанционное	36 часов	10000
4		Очное (без выезда преподавателя)	72 часа (2 недели)	21000
5		Очное (с выездом преподавателя)	72 часа (2 недели)	26000
6		Дистанционное	72 часа	20000
ОСНОВНОЕ СРЕДНЕЕ ОБРАЗОВАНИЕ. ПОСЛЕСРЕДНЕЕ ОБРАЗОВАНИЕ				
7	Цикл повышения квалификации педагогов	Очное (без выезда преподавателя)	36 часов (1 неделя)	12000
8		Очное (с выездом преподавателя)	36 часов (1 неделя)	15000
9		Дистанционное	36 часов	10000
10		Очное (без выезда преподавателя)	72 часа (2 недели)	22000
11		Очное (с выездом преподавателя)	72 часа (2 недели)	27000
12		Дистанционное	72 часа	20000
ДЛЯ ВСЕХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ РАБОТНИКОВ				
13	Семинары	Очное (без выезда преподавателя)	8 часов	2000
14		Очное (с выездом преподавателя)	8 часов	3000
15		Очное (без выезда преподавателя)	16 часов	4000
16		Очное (с выездом преподавателя)	16 часов	6000
17		Очное (без выезда преподавателя)	24 часа	6000
18		Очное (с выездом преподавателя)	24 часа	8000

Примечание.

1. Вышеуказанные цены установлены для г. Нур-Султана. В филиалах цены за эти услуги могут варьироваться. Утвержденные цены могут быть пересмотрены в индивидуальном порядке, по согласованию Сторон.

2. Очное обучение с выездом и без выезда преподавателя проводится для группы слушателей более 10 человек. Дистанционное обучение проводится как для группы слушателей, так и в индивидуальном порядке.

РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ ЖАҒДАЙЫНДА СТУДЕНТТЕРДІҢ ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ МӘДЕНИЕТІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

(қазақ тілін жобалай оқыту технологиясы негізінде)

САТБЕКОВА А. А.,
педагогика ғылымдарының докторы,
профессор,
Қазақстан педагогикалық ғылымдар
академиясының академигі,
ҚазҰҚПУ, Алматы

Елбасы Н. Назарбаевтың «Болашаққа бағдар: Рухани жаңғыру» атты бағдарламалық мақаласы қоғам өмірінің қай саласында да іштей жаңғыру мен серпіліс туындатып, мүдделі мақсаттар мен болашаққа бағыт-бағдар белгілеген бағдаршам болғаны анық. Мақалада: «...Табысты болудың ең іргелі, басты факторы білім екенін әркім терең түсінуі керек. Жастарымыз басымдық беретін межелердің қатарында білім әрдайым бірінші орында тұруы шарт. Себебі құндылықтар жүйесінде білімді бәрінен биік қоятын ұлт қана табысқа жетеді» [1] деген жауапкершілігі үлкен жолдар бар.

Жоғары мектепте білім алушы адам – белгілі бір мамандыққа ие болатын болашақ маман. Білім – адам өмірінің барлық сатысында меңгеретін құндылықтар жүйесі.

Білім – адам баласының дүниетану үдерісінде, оның санасында сәулелендірілген ақпарат десек, осы үдерістік сипат жеке пәнді оқыту барысында да орын алып отыратыны анық. Адам баласының осы әлемдегі орны мен адам санасының маңызды қызметі – түпкі танылуы мақсат етілетін нысандар туралы білім алу. Білім алу барысында адам санасында сәулеленетін ақпараттардың оның дүниетанымын қалыптастыруға қызмет ететіні анық.

Қазақ тілін екінші тіл ретінде оқыту үдерісін ізгілендіру үдерісінде қазақ тілін меңгеруге деген субъектінің, яғни студенттің қатынасын, көзқарасын өз бетімен білім жинай білу дағдыларын дамыту арқылы, білім игерудің жаңаша жолдарымен оқыту арқылы қалыптастыру көзделеді. Мұндай жүйемен оқыту студенттің жеке тұлға ретіндегі танымдық әлеуетінің дамуына әсерін тигізіп қана қоймайды, еңбек нарығына түскен кезде өздігінен жаңа мәселелерді таба білу, тани білу, талдай білу дағдыларын қалыптастыруға негіз болады. Сондықтан қазіргі студент – болашақ жоғары білімді мұғалімнің бала тәрбиесіне деген көзқарасы нық қалыптасу тамырларын анық талдау маңызды болып табылмақ.

Оқытудың жаңа технологияларының тәрбиелік сипаты олардың басты мақсаты етіп білім алушы субъектінің жеке тұлғасын дамыту мәселесінің тұратындығынан көрінеді. Гуманистік принциптерге негізделетін жобалай оқыту технологиясының да тәрбиелік негіздерінің мазмұны осыған, яғни студенттің жеке тұлғасын дамытуға бағытталады. [2]

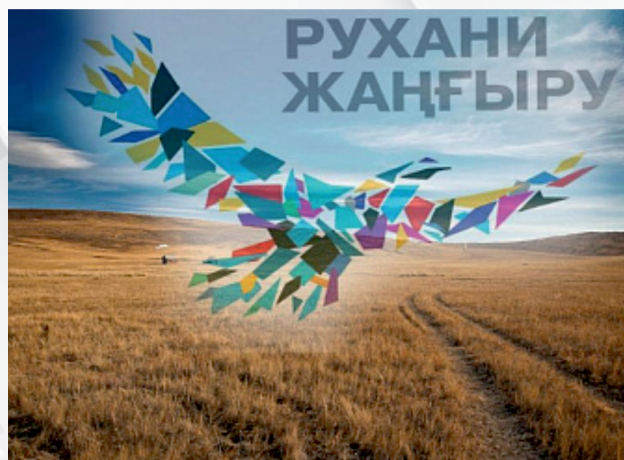
Педагогика мамандығын алып жатқан студенттер болашақ отандық мектептерде ізгілік дәнін егіп, жас өркендерді адамдық жолына баулитын ерекше тұлға деп саналады. Сондықтан да жоғары оқу орнында оқылатын әрбір пәннің мазмұнында студенттің Ұстаздық тұлғасын қалыптастыруға арналған оқу материалы, тәрбие жүйесі ұсынылады.

Жеке тұлғаны қалыптастыруға, адамгершілік қасиеті мол Мұғалім қалыптастыруға қазақ тілін оқыту үдерісі де мүдделі болып табылады. Студенттерге қазақ тілін жобалай оқыту технологиясын қолдана отырып, осы оқыту жүйесінің жеке тұлғаны дамыту ерекшеліктері де негізге алынады.

Тіл үйренушілер жобалай оқыту технологиясы арқылы ізденім-зерттеу жұмысын жүргізе отырып, оқытушының жетекшілігімен даралық, жұптық, топтық жоба жұмыстарын жүргізу арқылы ынтымақтастық қасиеттерге ие болады. Соған қоса қазіргі қазақстандық мектепте мұғалімдердің білім беру мен тәрбиелеу үдерісіндегі жетістіктерін бағалау жүйесінде міндетті түрде қолданылып жүрген «Мұғалім портфолиосын» біз де қазақ тілін сапалы оқытудың ерекше бір тетігі ретінде қолдану дұрыс деп санадық. Осы ойымызға сай етіп «Студент портфелі» жүйесін жасап және оны көп жағдайда қазақ тілінің тәрбиелік қырын танып-білгізу мақсаты көзделді.

Оқытудың дидактикалық негізінің бірі тәрбиелей оқыту десек, оның аспектілерін айқындау маңызды рөл атқарады. Тіл – ойлаудың, дүниетанудың, қарым-қатынас жасаудың, сезімді сыртқа шығарудың құралы. Адам қызметінің қай саласы болса да, оның жоспарлануы мен реттелініп отыратын тәсілі ретінде сананың барлық көрінісінің шарты бола отырып, тіл коммуникативтік, кумулятивтік т. б. маңызды қызметті атқарады.

Тіл заңдылықтарын оқыта отырып, «Оқу – жан азығы» деген нақылдың философиялық мәнісіне терең назар аудармау, оны тек метафора ретінде ғана қабылдау дұрыс емес. Азықты дұрыс, жүйелі, ізгілік пен Адамгершілік бағытында алған жан ғана рухтың жігерлі, биік, сенімді де күшті болуына қуат бере алатынына зер салу керек.

«Гуманистік педагогика» деген терминінің өзінде, біздің ойымызша, қарамақайшылық бар сияқты, өйткені «педагогика» деген сөздің ішкі мән-мазмұнының өзінде гуманизм, адамгершілікке тәрбиелеу деген ұғымдар орныққан. Жалпы алғанда, педагогиканың мақсаты да, мазмұны да, ұстанатын бағыты да – адамзат бойындағы ашықтық, адалдық, мейірімділік, ынтымақтастық, сыйластық, жаны ашу, басқаға қол ұшын беруге дайын болу, еңбекқорлық, жақсылыққа деген сенім, тағы басқа да ізгі қасиеттерді ояту, дамыту.

Жоғары педагогикалық білім беру үдерісінде студенттердің түрлі пәннен көптеген ғылыми ұғымдар жүйесін меңгеріп, академиялық білім «жүгін» алып кетуі ғана көзделмейтіндігі белгілі. Егер мұғалім оқушысына тек қана теориялық ұғымдар мен ғылыми терминдерді меңгертуді негізгі міндетім деп санайтын болса, онда сол мұғалімнің өзі студент кезінде жеке тұлға деңгейіне толық шыға алмаған, бойында адамдықтың игі қасиеттерін оята алмаған адам болып саналады. Осы тұрғыдан келгенде, студенттерге өздері таңдаған мамандығы, яғни мұғалімдік мамандық туралы азаматтық, елжандылық бағыттағы түсініктер қоса сіңірілуі қажет. Бірақ бұл азаматтық па-

рыз туралы мәселелер жасанды декларациядан аулақ болуы – басты шарт. Егер студент мұғалімдік қызметке барған кезде дәстүрлі педагогика шеңберінен аса алмайтын болса, онда оның азаматтық парызын дұрыс атқара алмағаны болып табылатынын терең дәлелдермен ұғындыру керек. Оқушы – дамып жатқан заманның, қалай дегенде де жаңа заманның өкілі. Ал мұғалім білім беру және тәрбиелеу үдерісін заманы озған жолмен ұйымдастыратын болса, дамушы субъектінің жолына кедергі келтіретінін саналы түсінуі керек.

Әрине, оқушының жеке тұлғасын ізгілік, адамгершілік бағытында тәрбиелеу туралы идея жаңа көтеріліп тұрған жоқ. Ол идеяның бастау көзі халықтық педагогикадан табылады, ал бертінде барлық философтар, гуманист-ғалымдар, гуманист-ағартушылардың еңбектерінде оқу-тәрбие процесін тек осы мазмұнда, осы бағытта жүргізу керектігі туралы кең де жан-жақты айтылғаны белгілі.

Студенттерге білім беруді тәрбиемен ұштастыруда жобалай оқыту технологиясының мақсаты да, өзге оқыту технологиялары іспетті, студентті өз әрекетінің субъектісі деңгейіне көтеру. Ол үшін оқу-таным қызметінде студент өзіне қажетті білімді өзі ізденіп меңгеруге үйретіледі. Мұнда дәстүрлі жүйедегідей оқытушы берілетін оқу материалының барлық мазмұнын баяндап беруі міндетті емес. Студент білім нәтижесіне өзінің жолымен қол жеткізуі талап етіледі. Бұл студент өз білгенімен жүреді деген ұғымды білдірмесе керек. Өйткені орындалатын жұмыстың барысын, оның түпкі нәтижеге жетудің жолын, жалпы бағыт-бағдарды оқытушы сілтеп көрсетіп отырады. Ал оның негізгі жүйесін, қажетті тәсілдері мен әдістерін, ой-тұжырымдарын студент өздігінен тауып, ойын жүйелеп, түпкі жаңа нәтижеге өзі келеді. Бұл туралы И. Г. Песталоцци былай дейді: «Мои ученики будут узнавать новое не от меня; они будут

открывать это новое сами. Моя главная задача – помочь им раскрыться, развить собственные идеи» [3].

Қазақ тілін оқыту барысында студенттерді Ұстаз деңгейіне көтерілу маңыздылығын, қажеттілігін түйсінетіндей жұмыстар жасауға баулу көзделеді. Студенттерге қазақ халқының ұлттық педагогикасындағы адам және тіл туралы, адамгершілік туралы философиялық көзқарастар мен психологияның, әлеуметтанудың жеке тұлға мен қоғам туралы білім мазмұны бойынша, қазақ тілінде еркін сөйлету үшін көптеген жұмыстар жүргізу мақсаты қойылады.

Қазақ тілінің Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі мәртебесі туралы студенттерге дұрыс мағлұмат берілуіне баса назар аударылады. Бұл бағыттарда да жасалатын тәрбиелік жұмыстардың түрлері мол. Жобалау технологиясы арқылы бұл мәселені де оқу бағдарламасымен сәйкестендіре отырып, жаңа арнадағы ізденім жұмыстары ұйымдастырылды.

Қазақ тілін меңгеруде жобалай оқыту технологиясын қолдана отырып, студенттердің жеке тұлғасын дамытуға басымдылық берілді. Сондай бағыттағы жұмыстың бір түрі – студенттер арасында «Ұстаз тұлғасы және оған дайындық жолдары» деген сияқты тақырыпта пікірсайыс ұйымдастыру. Оны ұйымдастыру үшін алдын ала студенттерге мынадай тапсырмалар берілді:

«Ұстаз тұлғасы қандай болуы керек?» деген мәселе төңірегінде пікірсайысқа қатысып, өз ойыңызды ортаға салуыңыз үшін мына мәселелер төңірегінде даярланып келіңіздер.

1. Ұстаз тұлғасы дегенді қалай түсінесіз?
2. «Ұстаз» бен «мұғалім» сөзінің мағыналық ерекшеліктері бар ма?
3. «Ұстаз – өмірден үйренуден жалық-

пайтын ізденімпаз ерекше тұлға» дегенге көзқарасыңыз қандай?

4. Бүгінгі ұстаздар туралы ойыңыз қандай?

5. Бүгінгі ЖОО білім жүйесінің мұғалім мамандығына даярлау деңгейіне көңіліңіз тола ма?

6. Студенттің ертеңгі мамандығы мен қызметіне деген сенімі қандай?

7. Сіздің Ұстаз – тұлға дәрежесіне жетуге мүмкіндігіңіз бар ма?

8. Білім жүйесін дамыту жөнінде қандай ұсыныстарыңыз бар?

Осы сұрақтар бойынша пікірсайысқа қатысқысы келетіндер қысқа тезистерін жазбаша түрде пікірсайысты ұйымдастырушы топқа тапсыруы керек.

Пікірталас өтетін жерге ұстаз туралы жазылған тәрбиелік маңызы зор төмендегідей қанатты сөздер жазылып ілінеді. Бұл студенттердің бойында жауапкершілік сезімін қалыптастыруға бағытталады:

- Ұстаз – ішкі жандүниесінің мүмкіншілігі мен дамушы күшін жүзеге асыра алған тұлға.

- Ұстаз – басқа адамдарға әрдайым тірек болуға ұмтылып тұратын тұлға.

- Ұстаз – өмірден үйренуден жалықпайтын ізденімпаз ерекше тұлға.

- Ұстаз – елдің мәдени дамуына әрдайым үлкен үлес қосып отыратын жеке тұлға.

- Ұстаз – өз ісін терең де шебер меңгерген жоғары білікті маман дәрежесіне көтерілген тұлға.

- Ұстаз – заман дамуы жөнінде мол ақпараттарға ие болып отыратын тұлға.

- Ұстаз – өзі өмір сүріп отырған, болашақ ұрпаққа аманат болып қалатын қоршаған ортаның жанашыры мен қорғаушысы.

Пікірсайысқа қатысушыларға алдымен өз пікірін жазбаша тапсыру міндеттелді. Бұл олардың дайындық деңгейін кө-

теру мақсатында жасалды. Өйткені пікірсайысқа студенттер дайындықсыз, үстірт қарайтыны бар. Олар кез келген мәселеде жалпылама сөйлеуге болады деп ойлайтындықтан, арнайы дайындыққа көңіл бөлмейді. Ал бұл талап оларға жауапкершілік жүктейді. Тезис тапсырмаған студенттер пікірсайысқа тек тамашалаушы рөлінде қатысады. Пікірсайысқа он екі студент қатысты. Олар бір-біріне қарама-қарсы екі топқа бөлінді. Пікірсайыс талаптары алдынала толық түсіндірілді. Жүргізуші сайланды. Топтардың білімі мен сөйлеу білігін бағалайтын әділқазылар алқасы құрылды. Олар бағалаудың критерийлерін жасап, сол бойынша топтың, сонымен қатар жеке сөйлеушілердің білімін таразылады. Мұндай жүйемен жұмыс жүргізу студенттердің өз сөзіне жауапкершілікпен қарауына, дұрыс сөз саптауларына оң ықпал етті. Ал, ең бастысы, студенттер өз мамандығының қоғамдағы, болашақ ұрпақ тағдырындағы мәнін түйсінді.

«Шындық таласта туады» деп айтылғандай, қоғамда, ЖОО-да орын алып отырған келеңсіздіктер мен жетістіктерді сараптауға, салыстыра сабақ алуға, өзгеге ғана емес, өзіне де сын көзімен қарауға үйренді. Қазақстан Республикасының әлемдегі ең дамыған 30 елдің қатарында орын алуы үшін оның әр мүшесінің бәсекелестікке қабілетті болуын, оған педагог мамандардың тікелей жауапты екенін сезінді. Шынайы білім мен кәсіби шеберлік арқылы ғана білім беруші, тәрбиелеуші тұлғаның, ұстаздың құрметті орнын өзіне қайтаруға болатынын бағамдады. Студенттердің санасында өз мамандығына деген сыйластықты көзқарас қалыптастыруға мүмкіндік туғызылды.

Қазіргі Қазақстандағы педагогика теориясы мен практикасында философияның,

әлеуметтанудың, этика мен эстетиканың интеграциялық түйіскен тұстары анық байқалады. Осы интеграциялық үдеріс негізінде педагогикалық мәдениеттің трансформацияланған жаңа бейнесі де анықталып келеді. Қоғамның негізін құрайтын бастау көздері ретінде ғылым, техника, эстетика, моральдың педагогикалық мәдениетті қалыптастыруда да атқаратын қызметі орасан зор. Өйткені педагогикалық мәдениет қоғамдық мәдениеттен туындайтыны белгілі. Осы тұрғыдан қарастырғанда студенттердің технологиялық мәдениетін қалыптастыруда технологиялық процедураларды меңгерудің маңызы зор. Студенттерге технологияны меңгерту барысында мынадай шарттар ескерілуі қажет:

- оқушылардың білімділік және тәрбиелілік деңгейін ескеру шарты;
- оқыту үдерісінің тәртіптелген және үйлесімділік шарты;
- оқыту және тәрбиелеу үдерісінде қолданылған құралдардың алға қойылған мақсат-міндеттерге адекватты болу шарты;
- оқыту үдерісінің ақпараттық өлшемі болуы шарты;
- педагогикалық іс-әрекеттердің икемді және көпқырлы қызметке лайық болу шарты.

Осындай шарттардың орындалу барысы студенттердің кәсіби білігін қалыптастыруға негіз болады. Студенттердің технологиялық мәдениетін қалыптастыру ісі технологиялық нормативтерді меңгеруден басталатын болса, осының барлығы біріге келе, студенттердің мұғалімдік кәсіби іс-әрекеттер жүйесін қалыптастыруға тірек болады.

Рухани жаңғыру жағдайында жобалай оқыту технологиясының өз бойында әрі білімдік, әрі тәрбиелік, әрі шығармашылыққа бастайтын табиғи мүмкіндіктер бар деп айтуға болады. Себебі

жобалай оқыту технологиясы негізінде, біріншіден, оқытушының студентке деген сенімі, екіншіден, студентке қойған талабы, үшіншіден, студентті нәтижелі жұмыс жасауға мәжбүрлеуі, төртіншіден, ізденімге баулу арқылы оқуға деген ішкі мүдделілігін оятуы қатар жүреді. Ал тәрбиенің тіні – құрғақ ақыл айту емес, әрекеттенуге мүдделілігін арттыру екені аян.

Жобалай оқыту технологиясының ұйымдастырылу, жүзеге асырылу үдерісінің барлық сатысында білім мен тәрбие қатар жүреді. Біріншіден, жоба жұмысының тақырыбын студенттер өздері таңдайды. Яғни тақырыпты таңдау – студенттің білім игеруге ешкімнің мәжбүрлеуінсіз, өз еркімен әрекетке ұмтылысының алғашқы басқышы. Екіншіден, жұмыс тобын өздері құруына еркіндік берілуі – студенттің жеке шешімімен жасайтын келесі қадамы. Мұнда студенттер дара, жұп, топ болып та жоба қорғауға рұқсат етіледі. Бірақ қандай

құрамда орындаса да, жоба жұмысының талаптары да, нәтижені бағалау критерийлері де ортақ болады. Үшіншіден, ортақ форма болғанмен, тұсаукесерді жасаудың барынша шығармашылыққа құрылуын талап ету – студенттің ойлау, қиялдау, өзіндік жаңашылдық табу жолындағы ізденістеріне де еркіндік беру деген сөз. Төртіншіден, тұсаукесер кезіндегі жұмысты бірлесе талдау, бірін-бірі бағалау жүйесінің енгізілуі де – әрі құқын сыйлау, әрі жауапкершілік арту арқылы олардың өзара бәсекелестікке бейімділігін дамыту мақсатын көздейді. Бұл ертеңгі студенттің еңбек ететін нарықтық заманында, бәсекелестік өмір сүрудің шартына айналған өзгермелі қоғамда өз орнын берік табуына пайдасын тигізетіні даусыз. Оған қоса осы жүйеде жұмыс жасауға төселу студенттің топта жұмыс істеу, өзгелермен тіл табыса білу, өз пікірі мен шешімін қорғау, дәйектеу секілді құзыреттіліктерін де жетілдіреді.

ЛАТЫН ГРАФИКАСЫ НЕГІЗІНДЕ БІЛІКТІЛІКТІ АРТТЫРУ КУРСТАРЫНДАҒЫ ТРЕНЕР ТҰЛҒАСЫ

**ЖАҚАНОВА Жұпар,
Қарағанды
облысының тілдерді
дамыту басқармасы
жанындағы
Ресурстық тіл
орталығының бөлім
меңгерушісі, п.ғ.м.**

Қазіргі уақытта білімін жетілдіруді мақсат еткен мамандарға қолайлы мүмкіндіктер жасалған. Осы ретте ЖШС «Санат» «Республикалық кәсіби дамыту орталығы» Қарағанды және Қарағанды облысындағы филиалында «Латын графикасы негізіндегі жаңа әліпбиде жазу және оқу құзыреттілігін дамыту жолдары» тақырыбында онлайн-курс жүргізу барысында, жалпы, «Дәріс беруші тренер тұлғасы қандай болу керек?» деген мәселе төңірегінде қорытынды жасауға тура келді.

Тұлға ұғымы термин ретінде өзге ғылым салаларымен қоса тіл білімінде, тілді оқытудың әдістемесінде ғылыми айналымға енген. Тілдік тұлға деп тіл білімінде адамның сөйлесім туындыларын тудыруға және қабылдауға мүмкіндік беретін қабілеттері мен сипатта-маларының жиынтығын, шындықты бейнелеудегі тереңдігімен, дәлдігімен және құрылымдық-тілдік күрделілік дәрежесімен сипатталатын тілдік құзыреттілікті айтады.

Қазіргі уақытта қазақ жазуын латын графикасына көшіру үдерісінде көп жағдайда «тренер» термині қолданылады. Тақырып аясында қарастырсақ, тренер тұлғасын қалай қабылдаймыз? Тренер тұлғасы, ең алдымен, ана тілінің жанашыры ретінде қалыптасуы керек. Ол үшін өзінің сөйлеу мәдениетіне назар аударғаны абзал, яғни,

тренерге лекторлық қасиетін ұштағаны жөн. Мысал келтірейікші, елге белгілі психологтар, мотиваторлар тренинг өткізгенде алдындағы аудиторияны тартып алатын күшті қайдан алады? Әлбетте, сөзден.

Тренердің кәсіби біліктілігінің ең негізгі көрсеткіші – оның білімі. Латыннегізді қазақ әліпбиінің жаңа емле ережесінің мазмұнын ғана түсіндірумен шектелу жеткіліксіз, ережедегі өзгерістің себебі мен салдарын дұрыс аңғарып, ғылыми тұрғыдан түсіндіріп бере алуы керек. Бұл ретте кәсіби тренерден толыққанды филологиялық білім талап етіледі.

Латыннегізді әліпби негізінде әзірленген емле ережесінің бұрынғы ережелерге қарағанда өзгешелігі бар. Тренерге мақсатты аудиторияға емле ережесін дайын күйінде жеткізу аздық етеді. Алдымен, ережедегі өзгерістер егжей-тегжейлі қарастырылып, түсіндіру барысында бұлтартпас дәлел іздеу керек. Я. А. Коменскийдің «Әрбір ереже қысқа, бірақ өте айқын сөздермен баяндалуы тиіс» деген пікірі негізгі ұстанымға айналғаны дұрыс. Ереже аз ғана мысалмен шектелетіндіктен, курс барысында тыңдаушылар тарапынан қойылуға тиісті сұрақтар мен жекелеген сөздердің жазылуына байланысты сауалдарға болжам жасалып, жауап үлгілері ескерілуі керек.

Тренерге қажетті келесі бір біліктілік үйретудің әдістемесіне келіп тіреледі. Жаңа әліпби бойынша оқылым және жазылым дағдысын қалай қалыптастыру керектігі тренердің назарында болу керек. «Кімді қалай, не үшін оқытамыз?» сауалына нақты жауабы болған тренердің кәсіби біліктілігі мен әдістемелік дайындығы дау туғызбайды. Жазуды үйрену, әріп-

